

III 186/7-8
1920-1921

NOVINE

S. 14494

List za Prekmurske Slovence.

Prihaja vsako nedelo.

Cena na mesec 1 K.

Urednik i izdajatelj

Klekl Jožef vp. pleb. Črensovci Prekmurje.

Delavec.

Gospod je delavce najemal v svoje gorice. Edni so prle prišli, drugi sledi, plačo so pa enako dobili, vsi so dobili Gospodovo plačo, veró. To pomeni današnje evangelija prilika.

Delavec i vera! Se da to razločiti? Ne bi se smelo, a žalibog, zgodovina novejšega časa nam nasprotno svedoči. Dosta je delavec ki nima vere i mrmrajo na tiste ki jo majo i jo kažejo v djanji. Socialni demokratje nima vere. Delavci so brez Kristusa, brez njegove svetlobe, zato pa se po njihovih sledah samo trica, nevolja rodi. Koga ne vodi misel, ka je Bog, ki de račun brao od vsake misli pa od vsakoga najbolje skritoga stopaja, de skrivoma krivico na krivico nakladao. Boga ne, človek pa ne ve za to, si misli, i teče huda skrita ž njega. Boljševizem nam je pokazao, kam pripela socialna demokracija: v nered, v rop, v pokončanje vsega poštenoga, cele človeče družabe. Ki podpira socialne demokrate, podpira sovražnike božje i njegove svete Cerkve, podpira svoje najhujše protivnike i puntare proti miri družabe.

Pa neščejo ter nikaj dobra? Ščejo telovna dobra, svecke slasti brez Boga. Vere nima, nebo ne poznajo, za Boga ne vejo, to je te največje dobrote ne moreje i neščejo dati. Iče bi verjali? Če bi verjali, bi prišli v naš krščanski tabor, bi postali pomagači krščanske politike, pomagači za zmago Materecerkve. Hasnovitejšje politike ne vganja zato, kak tisti, ki moli i dela naj verjejo

neverni naši politični sovražniki. Modra obleka, v štero se dnes obleče Maticerkev, bodi nam opomin na to molitev v postnom časi.

Nezadovoljnost.

Pred kratkim mi je pravo gospod, ki je vogrskoga mišljenja i čutenja: „ljūdstvo je zdaj nezadovoljno pod jugoslovanskov upravov, ali če bi pod madjarskov bilo, bi ešče bolje vrelo. Tam je vekše pomenikanje.“ — Neka nezadovoljnost se loti več ljudi v Prekmurji, to je stalno. Ali ka ta nezadovoljnost nema dostakrat podloga, je sveta istina. Ne pravimo, ka je vse tak, kak bi moglo biti. Ne je. Ali ne je tami Jugoslavija kriva. Zgodi se včas i komi krivica, ali naj zato ne preklinja cele države. Poprek v celoj Jugoslaviji se zdaj najbolje Prekmurcom godi. Nedamo vojakov, ne plačujemo dače, glada ne trpimo, pride po srednjem tudi cukur i sol, duhan pa celo v obilnosti, uradi kaj so mogoči tudi včini. Bodimo zadovoljni! Zroke nezadovoljnosti pa povejmo pri kmečkoj zvezi. Zdržimo se v njo, ta nam bode pomagala.

Dom i svet.

Jugoslavija. Regent Aleksander je prišo z Francoskoga v Belgrad. Odrejena je razorožitev tistih vojakov, ki so prvič bili v vojaško službo pozvani. Nove banke dobimo, na šterih na obe strani bo ednaki napis: eden dinar, štiri krone. Za to banko teliko dobimo blaga kak zdaj za štiri krone, Zamenjavali do ob prvim banke od 20 koron više. Stari srbski dinar de tudi zamenjen, da nastane enoten,

eden penaz v celoj državi. Jugoslavija dobi od Nemčije 22 milijardov i 800 milijon vojne odškodnine. Ta se mora v 20 letih plačati. Da pa tudi tisti deli Jugoslavije moro plačati vojni dug, šteri so prikapčeni k njej iz Austrije, Vogrskoga, dobi čiste odškodnine Jugoslavija okoli pol-drugi milijard.

Mirovna konferenca. Meje med Jugoslavijov, Vogrskov i Italijov se zdaj delajo. Madjari dobijo mesta Pečuh, Mohač i Bajo. Naše Prekmurje, kak se glasi bi v dozdašnjih mejah ostalo v Jugoslaviji. Odloči se v kratkom kak bo. Zveza narodov je mela prvo svojo sejo. Madjarom so izročeni pogoji miru. Reki (Fiumi) se moro popolnoma odpovedati. Zavezniki so odločili, ka z Rusijov ne sklenejo posebnoga miru, nego vsi skupno.

Češko. Vrgli so križ iz sol. Nekdaj so na Vogrskom tudi tak delali židovje, socialni demokratje i boljševiki. Pa je ne dugo trpela njihova zmaga. Kristus se ne da premagati. Z procesijov so postavili na Vogrskom križe včvržene nazaj v šole, do toga pride tudi na Češkom. Hlinka plivanoša, prvoborileta Slovakov za krščanske i narodne pravice, češka vlada pusti z voze, zato ka je spoznala, ka je nikaj ne zagrešo proti državi i nedužno je zaprt.

Rusija. Boljševiki so premagali vojsko generala Kolčaka i njega samoga z dvema ministroma sibirskima zgrabili. Pomagali so njim Čehi.

Francozko. Za predsednika francoske ljudovlade je zvoljen iz med 889 glasov z 737-mi Deschanel Pavel.

Vogrsko. Volitve so dokončane. V kratkom se zide državni zbor, pred šteroga postavi grof Apponji, poslanik na mirovnoj konferenci tu dobljene pogoje miru za Madjarsko. Kda so Madjari zvedli pogoje miru z Pariza, so v znamenje žalosti čarne zastave razobesili po celoj državi. Tisto nedelo so obhajali kak den žalosti, šteroga se zakaplje negodašnje slavno i veliko Vogrsko. Grof Apponji je prišo že nazaj z Pariza. Madjari Prekmurija trosijo vest med ljudstvom, da

meja bo Múra. Od jugoslovanske delegacije z Pariza je pa prišlo té glas, da ne bo spremembe. Letnike 1895, 96, 97 i 98 zaveje vse pod orožje. Madjari ne samo doma nego i v zasedenih krajih kak v Fiumi, na Horvackom i v Slavoniji še hromi se moro zglastiti. Naši dečki bi po tej odredbi tudi mogli notri iti. V Jugoslaviji domo puščajo vojake zato ka mir želejo, na Vogrskom je pa zbirajo za to, ka se na boj pri pravljajo posebno proti Čehom šteri bi mogli pomagati N. Austriji zasesti zapadne vogrske županije.

Glasi.

Izobraževalni tečaj (šola za izobrazbo, včenje prostoga ljudstva) bo pri Svetom Križi febr. 10. Tečaj se začne predpoldnom ob 9. i trpo bo do 2. po poldne. Govorila bodeta g. dr. Hohnjec i Viad Pušenjak.

Slovenska božja služba se bo začela po časi v D. Lendavi po dobrotljivosti g. č. kanonika Straus Florijana, ki je na prošnjo g. č. komisara, dr. Berbuča, rad v to privolo.

Premeščen je iz Beltinec na Hotizo za nadučitela bivši beltinski učiteo g. Habacht Janoš, ki je zednim bio tudi kantor tu. Beltinska fara se odhajajočemi srčno zahvali za verno spunjavanje kantorske službe. Preininger Janoš ižekovski učiteo je pa spremeščen v Sobotu za nadučitela na državno petrazrednico.

Smrtna kosa. V mro je v Beltincih knjigovodja tamošnje posojilnice g. Ribarič. Pred kratkim je pokojni zakopal mater, zdaj se je popašeo za njov. Pokojni je bio rojen Madjar, tihe, krotke narave, šteri je nikdar ne rovalo proti oblasti, živo je samo svojemi pozvanji i hodo na pomoč posojilnici tak v Pešt kak v Ljubljano. Kak so ga vsi poštilovali tak vsi žalujejo za njim.

Bivši boljseviški židovje Hirschl Koloman, Hirschl Armin, Halmos Eugen (Jenő) i Bauer Ivan, štere je civilna oblast nameravala zapreti, so pobegnoli z Prekmurja. Srečno pot. Da bi šli za njimi vsi njihovi somišljeniki, šteri so našemi Prekm. povzročili teliko kvara. Oblast naj pri takših flicah bistrejše noge ma, ovak njoj vse vujdejo.

Sodnijske vesti. Zavoljo tolvajije so bile sodinji izročene osebe iz ekečke vesi, z Fokovec, z Martjanec, z Pužovec, z Vadarec, z Trdkove, iz Sotine.

Vkradjena je krava David Dominiki v Mačkovecih v vrednosti 8000 kron. Tata skrbno zasleduje orožništvo.

Zavoljo roparskoga napada sta prišla pred sodnijo dva borejskiva cigana.

Konjski den v Soboti, dec. 28. je slabo bio obiskan. Vendar je g. dr. Zavornik, živinozdravnik na deli, da sestavi konjerejski sosvet za Prekmurje, šteri naznani žele i zahteve konjerejcov vladi. Posestniki lepih kobil so dobili lepe dare. Prvejši

žrebči so dobili vsi licence (30) i so se še naküpili štirje lanščaki plemenski žrebčki za državno žrebčarno. V Sobotu prideta dva državna lehka žrebca za lahke kobile. V konjerejski odsek je zvoljen izmed Prekmurcov g. Benko. Konjereja je v Prekmurji lepo razvita. Po premivanji smo zvedeli želo ljudstva: Prekmurci naj bodo večini zastopani v konjerejskom odseki. Konjarje naši so zamerili, da so njim kobile pregledovali tujinči.

Hromi vojaki (invalidi) iz Prekmurja so bili preiskani po tozadevnoj komisiji 15 jan. na Cankovi, 16. i 17. pa v Soboti. Komisija določi, za koliko odstotkov je vsaki invalid delanezmožen i na toj podlogi se določi višina penzije. Civilni komisar da na znanje, kje i kda bo ta komisija zapet pregledovala hrome vojake.

Vojaške podpore za dovce pokojnih vojakov, nadalje družinam vlovljenih i hromih vojakov se že deloma plačujejo. Dozdaj nej bilo mo-goče nakazati teh podpor vsem prizadetim familijam, zato ka ma civilni komisar v Soboti samo dva domačiva človeka na razpolago, šteriva hodita od vesi do vesi i sprijemata naznapila prizadetih. V kratkom vse vesnice pride na vrsto. Podpora za to zamüdo ne bo menjša.

Influenca se le pojavila v D. Lendavi i se že prece razširila med vojaštvom kak tudi med civilnim prebivalstvom.

Od deklina, ka je nej bila od matere rojena.

Narodna.

Gda je šla prti svojoj kuči, je že ozdaleč vidla, ka se od strehe din kadi, pa v peči ogen je. Gda je pa v hižo stopila, tam je pa najšla tak lepo deklino, ka je šče tak lepe nigdar nej vidla. Mela je v rokaj meklo, pa je pometala hižo.

Ženska jo je včasik pitala:

— Dete moje drago, ka pa ti delaš tü? Odkod si prišla?

Deklina je odgovorila:

— Já, vej ste me pa vi prinesli se.

Ženska jo je nato pitala:

— Gda sam te prinesla, pa s kem?

Deklina je pa djala:

— S tistov skalinov, ka ste

jo tam v grabi vzeli pa eti pod klop vrgli.

Stara je to nej štela včasik vervati, liki je gledala pod klop, kama je skalino vrgla. Skaline je resan nej bilo tam, kama jo je vrgla. Zdjaj je že vervalo, pa je pitala deklino:

— Pa ti nebi mogla tak dekla ostati, kak si zdaj?

— O, ka bi nebi! — je odgovorila deklina. — Samo ka sam šče jaz nej krščena. Či bi me vi okrstili, te bi dekla ostala.

Stara ženska je nato šla v künjo po vodo, jo je vlejala deklini na glavo pa pravila: Jaz te krstim vu imeni Oče, Sina i Dūha svetoga. Amen.

Stara je zdaj na to deklino jako pazila, jo je skri. la, pa je je nikomi nej pokazala, zato ka je strah bila, či bi njoj jo što

vzeo. Vsaki dar, vsako veselje, vse, ka njoj je srce pozelelo, njoj je obečala, naj samo pri njoj ostane.

Gda se je pa že malo bole spoznala ž njov, jo je stara ženska začala s sebov voditi v grad, pa njoj je tam kazala, kakše delo ona opravlja. Deklini se je delo vidlo, zato je prosila staro žensko, naj njoj dovoli, ka de ona tudi delala. Pravila je, ka obedve več zaslužita, pa ta te boše življenje meli doma.

To je pa nej dugo trpelo. Krao je najmre ednok najšeo to lepo deklino v gradi, pa kak jo je oprvim zagledno, se njemi je včasik dopadnola, pa si je začao misliti, ka šče zato drūge li jakše so, kak je njegova žena. Hapo se je zatem pomali za njov hoditi, ž njov lepo pogovarjati, njoj

Kupite srečke! Dobijo se po 2 K. pri društvu „Dobrodelnost“ Ljubljana, Poljanski nasip 10. Darov se dobi 1317 v 80 jezer koron vrednosti. Čisti dohodki srečk (losov) pri padnejo slepim vojakom. Febr. 3. je srečkanje.

Türnišče. Kuga je minola, svinjsko senje naj se nam odpre. Mi v Lendavo ne bomo gonili svinj, ka bi se tam ležej, da je bliže meja, kak prinasa prek njé spravile. Svojih pravice ne pustimo.

Beltinsko senje so štelí predstaviti v D. Lendavo, a občina je protestirala i toga ne dovolila.

Izpüščeni so g. Vogler Karol, Blau i Balkanji iz aretacije, drugi dolnjelendavski gospodje se pa tüdi, kak se čüije v kratkom na prosto postavijo.

Država treznosti je Amerika. Pravda je sklenjena, ka se alkoholna pijača (vino, žganica, piva itd) več ne sme točiti. Tristojezer krčem se zdaj zapre v toj državi. Takša treznostna država je tüdi otok Island i Norveška.

Leder, poplate, melo de delio dolnjelendavski župang. Božidar Sever. Zglasiti se je trebelo do 25. jan.

Amerikanci so kupili zvone za črensovsko cerkev. Nabrali so 35'000 K. na nje, drugo pa še dodajo, ka pridejo trije zvonovi, na koj je tüdi vsi črensovčarje lepo prosimo.

Zadoščenje za lendavski napad. „Pravda“ javi: Mažarska vlada se je po svojih zastopnikah opravičala za napad v Prekmurji i obljúbila, da se kaj takšega ne bo več pripe-

tilo. Nadomestila je zapovednika polkovnika (ezredes) z drugim, degradirala poročnika napadalca (zvezde je zgübo) i odpüstila podčastnike; plačala bo odškodnino za škodo i ranjence. Jugoslovanska vlada bo dopüstila da se izvažá hrana na Madjarsko.

Mnogi med našimi Slovenci še gvüšno pomlijo na ime Tüškés birova, bivšega sodnika okrajnoga sodišča Dolnje Lendave. Te človik se je tüdi zmoto. Z Lendave je premeščan bio v Egerszeg. Tam se je vroke podao boljševikom. Celo zagriženi boljševik je grátao ž njega. V novinah i z rečjov je dosta hujškao proti veri in Bogi. Cerkev in krčme so njemi ednake bile, edna tak zapravla i na hujdo vodi ljüstvo kakor druga. Obsojen je na 5 letno težko vozo i na 10 let zgubi svoje politične pravice pa službe ne dobi.

Sol. Civilni komisar v Soboti je dobo od vlade zagotovilo, da se bode odsehmál sol redno dayala.

Šolstvo. 24. jan. je meo šolski sosvet za Prekmurje 3. svojo sejo. V toj so se mesta določila tistim učnim osebám, štere so iz Preka prosile službo v Prekmurji. Prosiló je 28 možkih i 27 ženskih, vküp 55 učnih oseb, a služb je še praznih 117. tak še 62 vučitelá potrebüjemo v Prekmurji. Tam, kje staro učitelstvo ostalo, se je že pred božičom začela šola, ali taki v novom leti. V meščanskoj (polgarskoj, pörgarskoj) soli se je začelo včenje 14. jan., na državnov petrazrednoj ljüdskoj šoli pa 22.

jan. Razpravila se je v toj seja zadeva še nešterih bivših prekmurskih učitelov, ki so bili sprejeti.

Pošta.

Rajner Filip. Bakovci. Na letos 12 K. naročnine pa če ste mo-goči kaj podpore z dobre vole; na lani nikaj, dali ste podporo. **Miroslav. Ljubljana.** Pravi pridavek morate zaznanit. *Vsem. Kalendare smo že davno vsem razposlali, če je što ne bi dobo, naj se zglati za nje.*

Kmečka zveza.

Kaj je namen njeni? Vküp spraviti tiste kmete, male i velike, ki verjejo v Boga, zato tüdi evangeličance i je zvezati v društvo, ka samo na krščanskoga poslanca (követa) dajo votum, šteri de brano krščansko vero, krščansko verske šole (katoličanske i evangeličanske) i stan kmečki pred velikimi bogataši, liberalci, socialnodemokrati, boljševiki.

Ustanovljena je kmečka zveza. 1) na G. Bistrici. Kotrig ma 242. Načelnik je Ližek Marko, namestnik Šerbič József, blagajnik Krampač Števan, tajnik Kustec Matjaš, odborniki Kus-

edno-drügo lepo pripovedavati, pa tak svojo ženo zametavati.

Ciganica je to opazila, zato se je pá v beteg püstila, pa je pravila:

— Ta deklina, to je moja smrt! Či je včasik vö zgrada ne stirate, te bom jaz mogla mreti.

To je pa bilo že preveč nevole za tisto mlado deklino, zato se je ona tüdi oglasila, pa je pravila:

— Henjaj, ciganica! Dugo si me preganjala, dosta nevole si mi napravila, pa sam z božov pomočjov vse pretrpela. Bila sam dekla, pa sta me z materjov v stüdenec vrgli, bila sam riba, pa si me ti pojela; bila sam reca, pa si me dala žežgati; bila sam jablan, pa si me dala vö skopati; pa zdaj, gda sam dekla, me pá,

ščeš zapraviti. Ali po vsöj nevoli jaz dekla živem, ti pa ciganica ostaneš.

Krao je to poslušao, pa si je nikak nej mogeo premisliti, kak je mogla njega edna ciganica tak jako znoriti. Zato je pa na njeno volo nahao, naj si ona sama zeberé, kakšo kazni si je za-slüžila.

Ciganica si je pa nej dugo premislavala. Pravila je naj v štali vö odeberejo toga najbolje divjega konja tomi konji naj privežejo njo za rep, pa te naj drče konj ž njov tak dugo, pokeč jo na žalože ne raztrga.

Ka si je zvolila, to je dobila. Konji so jo na rep privezali, pa jo je te konj tak dugo vlačo za sebov, pokeč jo je nej vse raztrgo.

Krao si je zatem vzeo za ženo tisto deklino, ka je nej bila od matere rojena. Ta deklina pa kak kralica je te k sebi v grad vzela tüdi tisto žensko, ka je njo okrstila. Njoj se je mela najmre zahvaliti, ka je nazadnje li s kralom prišla vküp.

Vsi trije, krao, kralica pa stara - ženka so potom dugo živeli, znabiti šče dnesden živejo, či tak ka so že žlic nej za dveri zlüčali.

(Konec.)

tec Števan, Lebar Martin, Djura Jožef, Gonza Anton — 2) Na Tišini. Načelnik Kūhar Jožef z Gradišča, namestnik Pūvar Józef Sodišinec, tajnik Gabor Janoš z Petanec, blagajnik Flegar Janoš z Gradišča in za vsako občino še en odbornik, šterih imena so nam ne naznanjena. Kotrige se zbirajo po celotni fari. — 3) v Lipovcih. Načelnik Bobovec Martin, namestnik Maroš Martin, blagajnik Forján Štefan, tajnik Forján Martin; Odborniki; Sebjan Števan, Barbarič Števan, Vučko Mihal, Forján Ivan, Mesarič Ivan, Zemlič Andraš, Forján Andraš, Jeneš Ivan, Rebriča Mihal, Mlinarič Matjaš, Geld Andraš, Črpnjak Joži, Mesarič Andraš, Cigan Števan, Tratnjek Mihal. Kotrig je pristopilo 320.

Zaupnik kmečke zveze za Prekmurje v tišinski fari je Kūhar Jožef z Gradišča.

Ne pozabite! Kmečka zveza šče kmetom, malim i velikim pomagati, zato vsi v njo! Kak šče pomagati? Na krščanski podlogi, ka bo vero branilo tak katoličanci kak evangeličanci. Vsi zato v njo, katoličanci i evangeličanci! Za kmete bo posojilnice ustanovljala, ka v šterih do menjši interesi, stopite v njo!

Ustanovila se je v Maloj Polani kotrig ma 170. Načelnik: Gabor Štefan, namestnik Hozjan Ivan, blagajnik Horvat Štefan, tajnik Balažič Štefan, odbornika Šernek Franc, Gerič Franc i Raščan Marko.

Prekmurska kūharica.

Ti beli okrogli krumplini se radi razkūhajo, se napijejo vode in so netečni. Zato pa delaj tak. Lonec s krumplini pristavi na kraj ognjišča, da se počasi segrejejo. Gda so že do-
~~labro~~ topli, porini bliže, da hitro zavrejo in potem znova odmekni lonec od vročega ognja, da vre počasi.

Vsaka pečenka je bole tečna in mehka, či se cvre na masti iz slanine kak na navadnoj braskoj masti, in či se poleg nje peče malo paradajsa in gob.

Kukorični štruklini so jako dobri, či je tak napraviš. Popari melo z mlekom in gda se že razladi, prinešaj drugo potrebno či ščeš in tak kūhaj.

Zribaj dva siroviva in dva vročiva kūhaniva krumpla; dodeni kukorično melo in dobro premesi, posoli, razreži in kūhaj v kropi. Gda so kūhani, zabeli in jej tople kak žgance.

Zagrabi dve žlici zmočaja, primešaj dve jajci in gda že dobro skučeno primešaj počasi kukorično melo pa zmenjeni cukar. Cukra more biti toliko kak mele. Testo more biti tak mehko, da se da razmazati po tepsiji. Dodaj tudi malo limonovoga mošta in ruma, da bo testo bole gladko; potem namaži tepsijo z maslom in razmaži testo. Deni v peč in gda je že žuto, potegni doli, namaži zdrūzganimi slivami, ali gruškami ali jaboki itd. Porini znova na ogenj za par minut potem razreži. Dobro je toplo in mrzlo.

Či ščeš jaboka hitro olūpati, deni je vkrop.

Kukorične (pšenične tudi) palačinke lahko dela vsakša kuharica. Na 6 žlic kukorične mele vlej pol litra mleka, gda se je že rasladilo, primešaj dve jajci dobro skučeni, žlico vrnja, malo cimeta in potrebne soli. Vse to zgrožaj, vlej v pekačo (laboško, tepsijo), speči obrni in namaži gda je pečeno. Najbole je či namažeš z mejkim kisilakom.

Jako tečna jed je kisilo zelje in grahove kolbase. Grahove kolbase delaj tak. Pripravi si tri žlice grahove mele, edno žlico zribane zemle, pet kuhanih mrzlih krumplinov in jajce. Vzemi za dva oreha svinjske masti in k njoj v ponev sipli zribano zemlo, da se lepo na rumeno ocvre. To mašt z drobtinami vlej na grahovo melo, jajce dobro zmešaj s krumplinami, potem pa vse vkup deni in dobro zmesi. Gda je testo gladko, napravi za prst duge kolbase in speči v ponvi. Daj tople z zeljom vred. (Grahova mela je z graha kūhanoga i skučenoga ali sirovoga semletoga.)

Drobna, žuta mrkevca je jako tečna pa drava hrana. Opori in zreži jo na tenke potačke. kūhaj dokeč je ne mehka, potem pa odlej vodo in deni v ponev pa zabeli; gda se je že v zabeli precvrla, daj gori malo petržala pa za žlico vrnja. Malo ešče more vreti.

Koštavati hrano je včas po-
trebno, nepotrebno in grdo je pa, či
kūharica koštavle hrano s kūhalnicov,
s šterov meša hrano.

Štamparija i knjigarna
Balkányi Ernesta v-Lendavi

se preporoča za napravo vseh tiskovin za
slavne oblasti ino urade, za šole, zadrūge
ino društva, notarjose, zdravnike, trgovce
ino zasebnike.

Zaloga raznih knjig.

Tisk: Ernest Balkanji D. Lendava.

